

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

©2020 ТАТАР М. С., ГРЕБЕНІКОВА О. В., КОВАЛЬЧУК І. Г.

УДК 336:368.03
JEL: G22

Татар М. С., Гребенікова О. В., Ковальчук І. Г. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній в умовах глобальних викликів

Метою статті є аналіз фінансової стійкості страхових компаній у динаміці, виявлення факторів впливу на неї, визначення особливостей її забезпечення в умовах глобальних викликів. Глобальні виклики, одним з яких є сучасна пандемія, і введені у зв'язку з нею соціально-поведінкові обмеження обумовили спад ділової активності суб'єктів господарювання, що суттєво вплинуло на страховий ринок і актуалізувало питання аналізу та забезпечення фінансової стійкості страхових компаній. У результаті дослідження розраховано коефіцієнти ліквідності страхових резервів, незалежності та фінансової автономії як основні показники фінансової стійкості. Проведено аналіз залежності коефіцієнта ризику страхування, коефіцієнта утримання ризику, коефіцієнта збитковості страхових операцій, коефіцієнта рентабельності продаж від питомої ваги страхування наземного транспорту, питомої ваги страхування іншого майна, питомої ваги обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВВНТЗ). Запропоновано критерії забезпечення фінансової стійкості та відповідні заходи її зміцнення в умовах глобальних викликів. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є аналіз зміни поведінки страхових компаній з метою виявлення патернів поведінки страховиків під час тих чи інших глобальних викликів та мегакриз.

Ключові слова: взаємодія, глобальні виклики, оптимізація, страхові компанії, страховий портфель, суб'єкти господарювання, фінансова стійкість.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-371-378>

Рис.: 1. **Табл.:** 10. **Формул.:** 5. **Бібл.:** 12.

Татар Марина Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування, Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (вул. Чкалова, 17, Харків, 61070, Україна)

E-mail: marina.sergeevna.tatar@gmail.com

Гребенікова Олена Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування, Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (вул. Чкалова, 17, Харків, 61070, Україна)

E-mail: grebenikova@ukr.net

Ковальчук Ірина Геннадіївна – студентка, Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (вул. Чкалова, 17, Харків, 61070, Україна)

E-mail: iren.k2012@gmail.com

UDC 336:368.03
JEL: G22

Tatar M. S., Hrebenikova O. V., Kovalchuk I. G. Ensuring the Financial Sustainability of Insurance Companies in the Face of Global Challenges

The article is aimed at analyzing the financial sustainability of insurance companies in dynamics, identifying the factors of influence upon it, determining the peculiarities of its provision in the face of global challenges. Global challenges, one of which is the modern pandemic resulting in the introduced socio-behavioral restrictions, caused a decline in business activity of economic entities, which significantly affected the insurance market and actualized the analysis and provision of financial sustainability of insurance companies. As result of the study, liquidity coefficients of insurance reserves, independence and financial autonomy are computed as the main indicators of financial sustainability. The analysis of the dependence of the of risk of insurance coefficient, the risk retention coefficient, the coefficient of unprofitableness of insurance operations, the profitability of sale coefficient from the proportion of ground transport insurance, the proportion of insurance of other property, the proportion of compulsory insurance of civil liability of owners of land vehicles is carried out. The criteria for ensuring financial sustainability and appropriate measures to strengthen it in the face of global challenges are proposed. Prospects for further research in this direction are the analysis of changes in the behavior of insurance companies in order to identify patterns of behavior of insurers during certain global challenges and megacrisis.

Keywords: interaction, global challenges, optimization, insurance companies, insurance portfolio, economic entities, financial sustainability.

Fig.: 1. **Tabl.:** 10. **Formulae:** 5. **Bibl.:** 12.

Tatar Maryna S. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Taxation, National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute» named after M. Ye. Zhukovskiy (17 Chkalova Str., Kharkiv, 61070, Ukraine)

E-mail: marina.sergeevna.tatar@gmail.com

Hrebenikova Olena V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Taxation, National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute» named after M. Ye. Zhukovskiy (17 Chkalova Str., Kharkiv, 61070, Ukraine)

E-mail: grebenikova@ukr.net

Kovalchuk Iryna G. – Student, National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute» named after M. Ye. Zhukovskiy (17 Chkalova Str., Kharkiv, 61070, Ukraine)

E-mail: iren.k2012@gmail.com

Глобальні виклики, одним з яких є сучасна пандемія, спричиняють необхідність ґрунтовного аналізу критеріїв забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в нових реаліях.

Пандемія та введені у зв'язку з нею соціально-поведінкові обмеження обумовили спад ділової активності суб'єктів господарювання, що суттєво вплинуло на страховий ринок.

Наслідками пандемії стало часткове закриття кордонів і порушення торговельних зв'язків, зниження кількості заробітчан за кордоном, погіршення стану туризму тощо. Особливо потужний удар пандемія нанесла туроператорам, вантажоперевізникам та іншим корпоративним клієнтам страховиків, дохід від роботи з якими становить значну частину загального обороту страхових компаній. При цьому позитивним наслідком пандемії для страхового ринку стало скорочення обсягів страхових виплат, зокрема з автостраховання, що є наслідком карантинних заходів. Також зберігся попит на автостраховання, оскільки пересування в умовах пандемії на власному автомобілі, який захищає від контактів з іншими особами, є найбезпечнішим. Пандемія стимулювала зростання інтересу до сегмента добровільного медичного страхування. Однак логічно передбачити, що розмір виплат у зв'язку з COVID-19 стане одним із найбільш збиткових подій за всю історію страхування.

Теоретичні та практичні питання забезпечення фінансової стійкості страхових компаній розглянуто в роботах Богріновцевої Л. М. [1], Журавки О. С. [2], Журавльової О. Є. [3], Клепикової О. А. [4], Олійник В. М. [5; 6], Павловської О. В. [7], Ткаченко Н. В. [8] та багатьох інших. Так, Богріновцевою Л. М. запропоновано класифікацію ризиків, що виникають у процесі страхової діяльності та впливають на її фінансову стійкість [1]. Журавльовою О. Є. розглянуто механізм забезпечення фінансової стійкості страхової компанії шляхом оптимізації її страхового портфеля, критерієм чого є мінімізація ризику втрат очікуваного доходу страхової компанії [3]. Клепиковою О. А. разом зі співавторами на базі імітаційної моделі проведено оцінку фінансової стійкості страхової компанії, а саме: аналіз прибутковості страхової компанії, доходів, витрат, показників рентабельності; розраховано коефіцієнти фінансової стійкості страхового фонду та рівня страхових резервів для аналізу достатності страхового фонду, фактичний і нормативний запас платоспроможності для контролю виконання умов платоспроможності, коефіцієнт автономії, коефіцієнт власного капіталу; проаналізовано достатність власного капіталу [4].

Не зменшуючи вагомий вклад дослідників у вирішення проблеми забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання, варто зазначити, що недостатньо висвітлено проблему впливу сучасних глобальних викликів і дисбалансів на фінансову стійкість страховиків та забезпечення фінансової стійкості страхових компаній в умовах глобальних викликів. Також необхідно визначити вектори, які сприятимуть формуванню ефективних взаємозв'язків страхових компаній з іншими суб'єктами, зокрема банками, для забезпечення банко-страхової взаємодії із суб'єктами господарювання; органами державної влади та місцевого самовряду-

вання; з фізичними особами для забезпечення сталого розвитку страхування в Україні в умовах сучасної пандемії та, як наслідок, в умовах соціально-поведінкових обмежень; забезпечення фінансової стійкості страховиків в умовах глобальних викликів, мегакриз та інтеграції національних страхових ринків до світового фінансового простору.

Метою статті є аналіз фінансової стійкості страхових компаній у динаміці; виявлення факторів впливу на неї; визначення особливостей її забезпечення в умовах глобальних викликів.

Із набуттям незалежності в Україні страхова діяльність розпочала свій розвиток, який здійснюється досить швидкими темпами останні два десятиліття. Однак особливого значення набуває дослідження фінансової стійкості страхової компанії та страхової діяльності в цілому в умовах сучасних глобальних викликів, зокрема викликаних пандемією та необхідністю працювати в умовах соціально-поведінкових обмежень і переходити на нові креативні, інноваційні способи взаємодії страхових компаній з іншими суб'єктами [1].

Протягом останніх років спостерігається зменшення кількості страхових компаній на страховому ринку України, кількість яких у 2016 р. становила 310, у 2017 р. – 294, у 2018 р. – 281, у 2019 р. – 233, у 2020 р. – 215, що пояснюється досить важкими проблемами в економіці країни в цілому, а, відповідно, і на страховому ринку [9]. Така тенденція вимагає від менеджменту страхових компаній приділення особливої уваги забезпеченню високого рівня фінансової стійкості підприємства не тільки для виживання в нових реаліях, а й для успішного розвитку компанії в майбутньому.

Найважливішими фінансовими важелями в діяльності страхових організацій є страхові платежі, страхові премії та страхові виплати (табл. 1). Рівень валових страхових виплат у 2018 р. порівняно з аналогічним періодом 2017 р. збільшився на 1 380 млн грн і становив 18,7%. Збільшення рівня валових страхових виплат у 2018 р. пов'язане зі збільшенням надходжень валових страхових платежів на 11,1% [9].

Рівень страхових виплат є показником, що впливає на довіру споживачів до страхових продуктів, які пропонуються на ринку. За еталон цього показника часто приймають середнє значення рівня виплат для Великої Британії (67 %) як історично країни з високорозвиненим страховим ринком і стандартами [6].

Рівень страхових виплат U розраховується за формулою:

$$U = \frac{\text{Страхові виплати}}{\text{Страхові премії}}, \quad (1)$$

Рівень чистих страхових виплат і чисті страхові виплати за видами страхування за 2018 р. порівняно із 2017 р. наведено в табл. 2.

Динаміка страхових платежів страхових організацій протягом 2016–2018 рр., млн грн

Показник	Значення за роками			Приріст	
	2016	2017	2018	2018/2016	2018/2017
Страхові платежі non-life	1987,2	2021,7	2741,1	37,9	35,6
Страхові платежі life	22857	29 369,4	32134,2	40,6	9,4

Джерело: складено на підставі [9].

Таблиця 2

Рівень страхових виплат за видами страхування, %

Види страхування	Рівень страхових виплат			
	Валових виплат		Чистих виплат	
	Станом на 31.12.2017 р.	Станом на 31.12.2018 р.	Станом на 31.12.2017 р.	Станом на 31.12.2018 р.
Страхування життя	19,1	18,0	19,1	18,0
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	24,6	26,7	37,9	38,4
Добровільне особисте страхування	38,7	37,2	43,2	42,7
Добровільне майнове страхування	21,1	24,2	40,7	42,1
у тому числі страхування фінансових ризиків	33,6	30,9	98,6	83,8
Добровільне страхування відповідальності	2,9	2,5	4,9	3,7
Недержавне обов'язкове страхування	37,9	36,2	38,1	37,0
у тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	47,1	44,7	46,8	44,2
Усього	24,3	26,1	36,0	36,1

Джерело: складено на підставі [9].

Високий рівень валових страхових виплат (більше за загальний по ринку) спостерігався за такими видами страхування: з медичного страхування, обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів, добровільного особистого страхування тощо.

В умовах глобальних викликів і дисбалансів та посилення конкурентної боротьби між учасниками страхового ринку великого значення набувають питання фінансового захисту страхових компаній від наявних і потенційних загроз. Ключовим елементом у забезпеченні фінансової стійкості страховика в умовах глобальних викликів має бути вибір оптимальної структури страхового портфеля, який представляє собою обсяг прийнятих на страхування ризиків і вартісних зобов'язань страховика за сформованою сукупністю договорів та оптимальне формування якого дозволить забезпечити отримання максимального прибутку виходячи із прийнятного рівня ризику.

Ідентифікація та класифікація глобальних викликів здійснена в роботі [10], де запропоновано

класифікацію глобальних викликів на 9 груп: геополітичні, соціальні, економічні, біологічні, демографічні, природно-кліматичні, технологічні, інформаційні, культурні. Страховим компаніям необхідно враховувати сучасні глобальні виклики, у топ-5 яких за силою впливу увійшли: нездатність адаптації до змін клімату, поширення зброї масового знищення, втрата біологічної різноманітності, екстремальні погодні явища, криза нестачі води [10]. Отже, аналізуючи глобальні ризики, компаніям необхідно під час взаємодії, наприклад, із суб'єктами господарювання – агровиробниками враховувати ризики зміни клімату, екстремальні погодні умови, що можуть призвести до настання страхового випадку (втрати значної частини врожаю), що, своєю чергою, викличе необхідність здійснити страхові виплати.

Пропонується розглянути структуру страхового портфеля компаній за такими видами страхування:

- ✦ страхування наземного транспорту;
- ✦ страхування іншого майна;
- ✦ обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВВНТЗ) (внутрішнє);

- ✦ Зелена картка;
- ✦ добровільне медичне страхування (ДМС);
- ✦ страхування від нещасних випадків;
- ✦ інші види страхування.

Вхідні дані для побудови багатофакторних моделей наведено в *табл. 3 – табл. 7*.

Рівняння регресії залежності коефіцієнта ризику страхування (результативний показник Y_1) від факторних ознак x_1, x_2, x_3 має вигляд [6]:

$$Y_1 = 15,24 - 0,15x_1 - 0,13x_2 - 0,20x_3, \quad (2)$$

де Y_1 – це коефіцієнт ризику страхування;

x_1 – питома вага страхування наземного транспорту;

x_2 – питома вага страхування іншого майна;

x_3 – питома вага ОСЦПВВНТЗ.

При збільшенні питомої ваги страхування наземного транспорту на 1% відбудеться зменшення коефіцієнта ризику страхування на 0,15; при збільшенні питомої ваги страхування іншого майна на 1% відбудеться зменшення значення коефіцієнта ризику на 0,13; збільшення питомої ваги ОСЦПВВНТЗ на 1% приведе до зменшення коефіцієнта ризику страхування на 0,20 [6].

$$Y_2 = -3,7 + 0,04x_1 + 0,05x_2 + 0,06x_3, \quad (3)$$

де Y_2 – коефіцієнт утримання ризику.

При збільшенні питомої ваги страхування наземного транспорту на 1% відбудеться збільшення значення коефіцієнта утримання ризику на 0,04; при збільшенні питомої ваги страхування іншого майна на 1% відбудеться збільшення значення коефіцієнта

Таблиця 3

Рейтинг страхових компаній щодо страхування ОСАГО, грн

Страхова компанія	Премії, грн	Виплати, грн	Питома вага премії, %	Питома вага виплати, %
СГ ТАС	343 020,00	145631,00	0,08	0,27
ОРАНТА	2954741,00	10535,00	0,73	0,02
Ю. Ес. Ай (USI)	131910,00	86538,00	0,03	0,16
PZU Україна	121805,00	51968,00	0,03	0,09
ARX	101184,00	45955,00	0,02	0,08
VUSO	95243,00	43870,00	0,02	0,08
Арсенал Страхування	92488,00	43835,00	0,02	0,08
ІНГО	80918,00	48765,00	0,02	0,09
EUROINS Україна	74908,00	29104,00	0,02	0,05
UNIQA	70930,00	42931,00	0,02	0,08
Усього	4067147,00	549132,00		

Джерело: складено на підставі [9].

Таблиця 4

Рейтинг страхових компаній щодо страхування КАСКО, грн

Страхова компанія	Премії, грн	Виплати, грн	Питома вага премії, %	Питома вага виплати, %
ARX	665164,00	290248,00	0,27	0,26
Арсенал Страхування	441060,00	184145,00	0,18	0,16
UNIQA	368897,00	143531,00	0,15	0,13
ІНГО	189048,00	114349,00	0,08	0,10
Універсальна	187731,00	79898,00	0,08	0,07
СГ ТАС	181766,00	121150,00	0,08	0,11
PZU Україна	172440,00	86561,00	0,07	0,08
VUSO	125925,00	57042,00	0,05	0,05
Альфа Страхування	58828,00	34588,00	0,02	0,03
EUROINS Україна	30154,00	17118,00	0,01	0,02
Усього	2421013,0	1128630,0		

Джерело: складено на підставі [9].

Таблиця 5

Рейтинг страхових компаній щодо добровільного медичного страхування, грн

Страхова компанія	Премії, грн.	Виплати, грн	Питома вага премії, %	Питома вага виплати, %
UNIQA	337922,00	191432,00	24	31
ARX	240275,00	79843,00	17	13
ІНГО	219884,00	103199,00	16	16
Альфа Страхування	178126,00	94640,00	13	15
NGS	112012,00	8783,00	8	1
PZU Україна	88412,00	41168,00	6	7
СГ ТАС	74676,00	48615,00	5	8
Європейський страховий альянс	59178,00	17381,00	4	3
Арсенал Страхування	44651,00	14693,00	3	2
Універсальна	44650,00	25722,00	3	4
Усього	1399786,00	625476,00		

Джерело: складено на підставі [9].

Таблиця 6

Рейтинг страхових компаній щодо страхування життя, грн

Страхова компанія	Премії, грн	Виплати, грн	Питома вага премії, %	Питома вага виплати, %
МЕТЛАЙФ	696417,00	90368,00	34	43
UNIQA Життя	327950,00	11236,00	16	5
СЕ ТАС	308827,00	61341,00	15	29
PZU Україна Життя	245155,00	17267,00	12	8
АСКА-Життя	195598,00	2759,00	10	1
ARX Life	125959,00	12772,00	6	6
Грінвуд Лайф Іншуранс	39813,00	142,00	2	0
Княжа Лайф VIG	36042,00	6057,00	2	3
INGO Життя	23690,00	6154,00	1	3
КД-Життя	22138,00	3267,00	1	2
Усього	2021589,00	211363,00		

Джерело: складено на підставі [9].

Таблиця 7

Рейтинг страхових компаній щодо туристичного страхування, грн

Страхова компанія	Премії, грн	Виплати, грн	Питома вага премії, %	Питома вага виплати, %
ARX	158526,00	26240,00	20,94	12,39
UNIQA	139626,00	20488,00	18,45	9,68
Арсенал Страхування	138945,00	56059,00	18,36	26,48
PZU Україна	73358,00	79836,00	9,69	37,71
ІНГО	72037,00	4285,00	9,52	2,02
VUSO	45245,00	5122,00	5,98	2,42
ОРАНТА	38204,00	3205,00	5,05	1,51
СГ ТАС	32681,00	3159,00	4,32	1,49
Альфа Страхування	31076,00	1434,00	4,11	0,68
Універсальна	27190,00	11906,00	3,59	5,62
Усього	756888,00	211734,00		

Джерело: складено на підставі [9].

утримання ризику на 0,05; при збільшенні питомої ваги ОСЦПВВНТЗ на 1% відбудеться збільшення значення коефіцієнта на 0,06.

$$Y_3 = -6,09 - 0,07x_1 - 0,01x_2 - 0,09x_3, \quad (4)$$

де Y_3 – коефіцієнт збитковості страхових операцій.

При збільшенні питомої ваги страхування наземного транспорту на 1% відбудеться зменшення значення коефіцієнта збитковості страхових операцій на 0,07; при збільшенні питомої ваги страхування іншого майна на 1% відбудеться зменшення значення коефіцієнта збитковості страхових операцій на 0,01; при збільшенні питомої ваги ОСЦПВВНТЗ на 1% відбудеться зменшення значення коефіцієнта збитковості страхових операцій на 0,09.

$$Y_4 = -17,78 + 0,19x_1 + 0,13x_2 + 0,24x_3, \quad (5)$$

де Y_4 – коефіцієнт рентабельності продаж.

При збільшенні питомої ваги страхування наземного транспорту на 1% відбудеться збільшення значення коефіцієнта рентабельності продаж на 0,19; при збільшенні питомої ваги страхування іншого майна на 1% відбудеться збільшення значення коефіцієнта рентабельності продаж на 0,13; при збільшенні питомої ваги ОСЦПВВНТЗ на 1% відбудеться збільшення значення коефіцієнта на 0,24 [6]. Результати розрахунків наведено в *табл. 8*.

Таблиця 8

Коефіцієнт рентабельності продажів страхових компаній

Страхова компанія	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4
ARX	15,0942	-3,6544	-6,1372	-17,61
INGO	15,0939	-3,6518	-6,1304	-17,615
UNIQA	15,0996	-3,6523	-6,1228	-17,625

Джерело: розраховано на підставі [9].

Компанія «ARX» має найбільший показник утримання ризику та збитковості страхових операцій і найгірший показник рентабельності продаж. Тобто, порівняно з двома іншими страховими компаніями компанія «ARX» займає менш стабільне положення через високий ризик не одержати прибуток зі сформованого страхового портфеля. Отже, страховий портфель є стабільнішим у компанії «UNIQA», що є результатом рівномірного розподілу питомої ваги кожного виду страхування в страховому портфелі.

Одними з найголовніших показників, що свідчать про фінансову стійкість страхових компаній, є коефіцієнт ліквідності страхових резервів, коефіцієнт незалежності та коефіцієнт фінансової автономії (*табл. 9*).

Динаміку коефіцієнтів ліквідності страхових резервів і незалежності у 2014–2018 рр. наведено на *рис. 1*. У межах подальших досліджень необхідно про-

аналізувати, як зміниться фінансова стійкість страховиків після пандемії (з 2020 р.). У I кварталі 2020 р. порівняно з I кварталом 2019 р. на 1782,3 млн грн (13,4%) зменшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій зменшився на 4,9 млн грн (0,1%). Зменшення валових страхових премій відбулося майже по всіх видах страхування, а саме:

- ✦ страхування майна – на 43,0%;
- ✦ страхування від вогневих ризиків і ризиків стихійних явищ – на 49,2%;
- ✦ страхування відповідальності перед третіми особами – на 41,1%;
- ✦ страхування вантажів та багажу – 39,1%.

У I кварталі 2020 р. порівняно з I кварталом 2019 р. зменшилася кількість укладених договорів страхування на 5520,8 тис. од. (або на 12,0%). Валові страхові виплати за I квартал 2020 р. збільшилися на 13,2% (до 3 749,9 млн грн) порівняно з I кварталом 2019 р.у, чисті страхові виплати збільшилися на 12,6% і становили 3659,0 млн грн [9].

Основні критерії забезпечення фінансової стійкості та відповідні заходи з її зміцнення в умовах глобальних викликів наведено в *табл. 10*.

ВИСНОВКИ

Таким чином, забезпечення фінансової стійкості страховика є складним процесом, який пов'язаний з постійним контролем усіх сфер його діяльності та своєчасною реакцією його менеджменту на виникаючі глобальні виклики сучасності. Основними напрямками підвищення фінансової стійкості страхових компаній в умовах глобальних викликів є:

- ✦ диджиталізація процесу страхування для забезпечення ефективної роботи в умовах соціально-поведінкових обмежень;
- ✦ оптимізація вартості страхових послуг за рахунок впровадження інноваційних технологій і підвищення ролі сервісної складової в обслуговуванні клієнтів;
- ✦ здійснення маркетингових досліджень щодо визначення потреб і можливостей юридичних і фізичних осіб у страхових послугах;
- ✦ підвищення компетентності кадрів шляхом опанування інформаційних дистанційних технологій процесу страхування;
- ✦ удосконалення взаємодії та інформаційного обміну між страховиками, страхувальниками, органами державного нагляду й іншими суб'єктами. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Богріновцева Л. М., Вергелюк Ю. Ю. Аналіз показників фінансової безпеки страхового ринку України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2018. Вип. 31. С. 174–179. URL: <http://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/395/391>

Показники фінансової стійкості страхових компаній

Страхова компанія	Значення за роками				
	2014	2015	2016	2017	2018
Коефіцієнт ліквідності страхових резервів					
ARX	0,43	0,44	0,43	0,48	0,68
ІНГО	0,74	0,73	0,55	0,81	0,66
UNIQA	0,62	0,67	0,61	0,89	0,66
Коефіцієнт незалежності					
ARX	0,98	0,81	0,8	0,74	0,38
ІНГО	0,68	0,6	0,71	0,69	0,55
UNIQA	0,54	0,4	0,59	0,53	0,33
Коефіцієнт фінансової автономії					
ARX	0,5	0,45	0,44	0,42	0,27
ІНГО	0,41	0,37	0,41	0,41	0,35
UNIQA	0,35	0,28	0,37	0,35	0,25

Джерело: розраховано на підставі [9; 11].

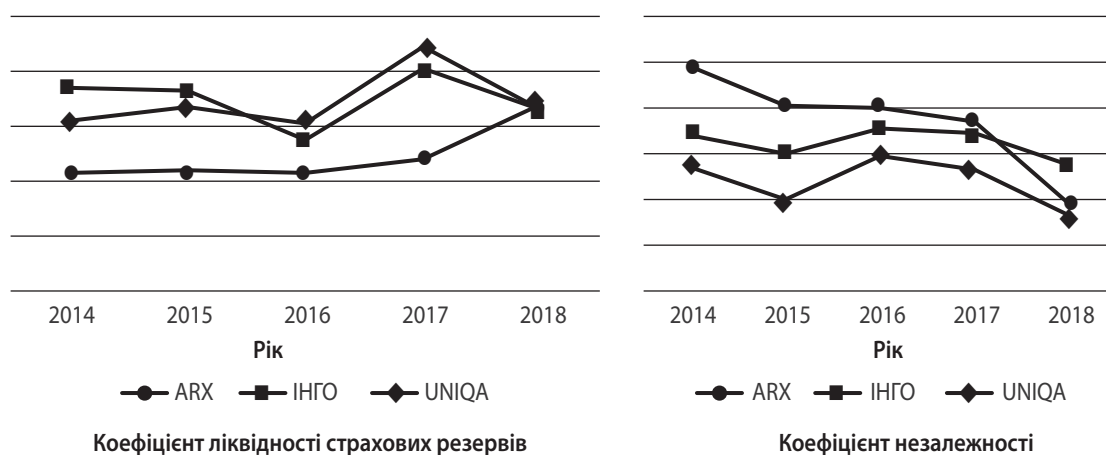

Рис. 1. Динаміка коефіцієнтів ліквідності страхових резервів і незалежності

Джерело: авторська розробка.

- Журавка О. С. Теоретичні основи формування страхового портфеля. *Бізнес Інформ*. 2012. № 5. С. 201–204. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2012-5_0-pages-201_204.pdf
- Журавльова О. Є. Забезпечення фінансової стійкості страхової компанії шляхом оптимізації структури страхового портфеля. *Наука й економіка*. 2013. № 3. С. 158–167.
- Клепікова О. А., Поліщук С. О., Сарамков О. А., Нечай Д. В. Аналіз головних показників фінансової стійкості страхової компанії з використанням імітаційного моделювання. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Економічна»*. 2019. Вип. 96. С. 80–94. DOI: 10.26565/2311-2379-2019-96-09
- Олійник В. М. Методологічні засади забезпечення фінансової стійкості страхових компаній : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08. Суми, 2016. 507 с.
- Олійник В. М. Фінансова стійкість страхових компаній : монографія. Суми : Університетська книга, 2015. 287 с.
- Павловська О. В., Філімонова В. О. Фінансова стійкість страхової компанії та критерії її забезпечення. *Ефективна економіка*. 2015. № 6. URL: <http://www.econotnu.nauka.com.ua/?op=1&z=4130>
- Ткаченко Н. В. Фінансова стійкість страхових компаній: теоретичні підходи. *Фінанси України*. 2009. № 6. С. 104–121.
- Підсумки діяльності страхових компаній за I квартал 2020 року // ForInsurer. URL: <https://forinsurer.com/files/file00676.pdf>
- Татар М. С. Ідентифікація та класифікація глобальних викликів. *Часопис економічних реформ*. 2020. № 3. С. 36–44. DOI: 10.32620/cher.2020.3.04
- Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг «Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків» від 17.03.2005 р. № 3755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3755486-05#Text>
- Моташко Т. Розвиток світового ринку страхування в умовах діджиталізації. *Вісник Київського національного університету економіки і бізнесу*. 2019. № 1. С. 10–15.

Заходи зі зміцнення фінансової стійкості страховиків

Основні критерії забезпечення фінансової стійкості	Заходи зі зміцнення фінансової стійкості	Дії для реалізації зміцнення фінансової стійкості
<ul style="list-style-type: none"> – Достатність власного капіталу; – врівноважена тарифна політика; – збалансованість страхового портфеля; – наявність безпечної програми перестраховування; – адекватні методи формування страхових резервів; – оптимальна інвестиційна політика; – високий рівень платоспроможності 	<ul style="list-style-type: none"> – В умовах глобальних викликів необхідно скоротити до мінімуму витрати, позбутися від значущих ризиків; – слід покладатися не лише на великих страховальників, має бути важливим кожен клієнт; – необхідно гнучко реагувати на будь-які зміни ринку; – підвищення страхових резервів, достатніх для майбутніх страхових виплат під час тих чи інших глобальних викликів; – створення збалансованого страхового портфеля, здатного оптимізувати ризики та прибутки страховика під час глобальних викликів; – оптимізація інвестиційної діяльності, впровадження креативної, інноваційної взаємодії страхових компаній з банками, суб'єктами господарювання, населенням; – більш розвинута практика перестраховування; – забезпечення раціональної тарифної політики, пристосованої до фінансових можливостей страховальників під час глобальних викликів 	<ul style="list-style-type: none"> – Підвищення обсягів продажів страхових продуктів; – перехід страхового бізнесу на цифровий формат в умовах пандемії, що дозволить застосувати нові канали просування страхових послуг, мінімізувати частку людської праці, підвищити швидкість виконання операцій, надасть можливість обробки значних масивів даних; – зміцнення якості продуктивного ряду, а саме: широке охоплення об'єктів страхування; – збільшення питомої ваги продажу найприбутковіших продуктів страхування; – заохочення в підвищенні якості праці персоналу, який безпосередньо бере участь у продажах

Джерело: складено на підставі [12].

ного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка». 2016. № 5. С. 18–24.
DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2016/182-5/3>

REFERENCES

- Bohrinovtseva, L. M., and Verheliuk, Yu. Yu. "Analiz pokaznykiv finansovoi bezpeky strakhovoho rynku Ukrainy" [Analysis of the Financial Security Indicators on the Insurance Market in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya «Ekonomicni nauky»*. 2018. <http://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/395/391>
- Klepikova, O. A. "Analiz holovnykh pokaznykiv finansovoi stiiikosti strakhovoi kompanii z vykorystanniam imitatsiinoho modeliuвання" [Analysis of the Main Indicators of the Insurance Company's Financial Stability Using Simulation Modelling]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya «Ekonomicna»*, no. 96 (2019): 80-94.
DOI: 10.26565/2311-2379-2019-96-09
- [Legal Act of Ukraine] (2005). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3755486-05#Text>
- Motashko, T. "Rozvytok svitovoho rynku strakhuvannya v umovakh didzhytalizatsii" [World Insurance Market Development Under Digitalization]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriya «Ekonomicna»*, no. 5 (2016): 18-24.
DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2016/182-5/3>
- Oliinyk, V. M. "Metodolohichni zasady zabezpechennia finansovoi stiiikosti strakhovykh kompanii" [Methodological Principles of Ensuring the Financial Stability of Insurance Companies]: *dys. ... d-ra ekon. nauk : 08.00.08*, 2016.
- Oliinyk, V. M. *Finansova stiiikist strakhovykh kompanii* [Financial Stability of Insurance Companies]. Sumy: Universtyetska knyha, 2015.
- "Pidsumky diialnosti strakhovykh kompanii za I kvartal 2020 roku" [Results of Insurance Companies for the First Quarter of 2020]. *Forinsurer*. <https://forinsurer.com/files/file00676.pdf>
- Pavlovska, O. V., and Filimonova, V. O. "Finansova stiiikist strakhovoi kompanii ta kryterii yii zabezpechennia" [Financial Stability of Insurance Company and Criteria of Its Providing]. *Efektivna ekonomika*. 2015. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4130>
- Tatar, M. S. "Identyfikatsiia ta klasyfikatsiia hlobalnykh vyklykiv" [Identification and Classification of Global Challenges]. *Chasopys ekonomichnykh reform*, no. 3 (2020): 36-44.
DOI: 10.32620/cher.2020.3.04
- Tkachenko, N. V. "Finansova stiiikist strakhovykh kompanii: teoretychni pidkhody" [Financial Stability of Insurance Companies: Theoretical Approaches]. *Finansy Ukrainy*, no. 6 (2009): 104-121.
- Zhuravka, O. S. "Teoretychni osnovy formuvannya strakhovoho portfelia" [Theoretical Bases of Insurance Portfolio Formation]. *Biznes Inform*. 2012. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2012-5_0-pages-201_204.pdf
- Zhuravlyova, O. Ye. "Zabezpechennia finansovoi stiiikosti strakhovoi kompanii shliakhom optymizatsii struktury strakhovoho portfelia" [Maintenance of the Financial Stability of the Insurance Company by Optimizing its Insurance Portfolio]. *Nauka i ekonomika*, no. 3 (2013): 158-167.